

Włodzimierz MAJDEWICZ

60 lat pieszego wędrowania zakłęte w krążkach metalu

Komisja Turystyki Pieszej Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego powołana została sześćdziesiąt lat temu, w 1952 roku. Konsekwencją powołania KTP ZG PTTK było ustanowienie w tym samym roku Odznaki Turystyki Pieszej oraz stworzenia funkcji Przodownika Turystyki Pieszej. Obchodzone obecnie 60-lecie jest jubileuszem potrójnym. Pamiętajmy o tym, że jest to święto nas wszystkich – posiadaczy trójkątnych „blach” – odznak funkcyjnych Przodowników Turystyki Pieszej niezależnie od ich koloru.

Tradycją naszego środowiska stało się upamiętnianie kolejnych jubileuszy Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK pamiątkowymi medalami. Serię medali zapoczątkował wydany w 1977 roku medal XXV LAT KOMISJI TURYSTYKI PIESZEJ ZG PTTK.

Na awersie przedstawiono słynną antyczną statuetkę Spinario – chłopca wyjmującego cierni ze stopy. Wykonana w brązie figurka z I wieku p.n.e. znajduje się w zbiorach Muzeum Kapitolńskiego w Rzymie. Marmurową wersję tej rzeźby można obejrzeć również w rzymskiej kolekcji Villa Borghese.

Spinario kapitolński odkryty u schyłku średniowiecza wywarł wielki wpływ na sztukę renesansu i był chętnie kopiowany i naśladowany przez artystów w XV i XVI w. Piękną wykonaną w marmurze rzeźbę Spinario posiada londyńskie British Museum. Terakotową, komiczną rzeźbiarską wariację na temat „Chłopca z cierniem” można podziwiać w Berlinie. Warto nadmienić, że odlana w brązie kopia Spinario znajduje się także w zbiorach Muzeum

Narodowego w Warszawie; przez wiele lat witała zwiedzających na dziedzińcu przed głównym wejściem.

Właśnie ta rzeźba wraz z zawartą w niej symboliką stała się inspiracją dla autora medalu wydanego w 25-lecie Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK.

Sylwetkę Spinario umieszczono centralnie na tle stworzonym przez pionowo żłobkowaną fakturę. Kompozycja ta wypełniła całą powierzchnię awersu. Na rewersie natomiast umieszczono ukośnie położony owal podzielony na ćwiartki.

W nich na górze od lewej znajdują się daty i napisy:

1952 – XXV LAT KOMISJI TURYSTYKI PIESZEJ,

a na dole od lewej:

**POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO
KRAJOZNAWCZE – 1977.**

Pierwsze medale 25-lecia Komisji Turystyki Pieszej ZG wręczono uroczyście w trakcie Krajowej Narady Aktywu Pieszego, która odbyła się w lipcu 1977 w Warce-Winiarach. Kolejne medale wręczano przy okazji uroczystych spotkań aktywu pieszego Organizowanych przez Okręgowe Komisje Turystyki Pieszej na terenie całej Polski.

Medal według projektu Romana Trębacza z tombaku patynowanego wydano w Mennicy Warszawskiej, w nakładzie 300 egzemplarzy. Zrealizowano go dzięki inicjatywie Przewodniczącego KTP ZG PTTK Henryka Tomkiewicza oraz

zaangażowaniu i kontaktom członka Prezydium KTP Władysława Gwardysa. Był to pierwszy z serii medali wybitych staraniem KTP ZG PTTK.

W roku 1982 dla upamiętnienia 30. rocznicy powołania Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK wydano kolejny medal. Na awersie przedstawiono portret Mieczysława Orłowicza uznawanego za osobę niezwykle zasłużoną dla turystyki pieszej przez konsekwentne budowanie krajoznawczego modelu pieszego wędrowania. Kompozycję plastyczną awersu uzupełniły umieszczone z prawej strony portretu daty urodzin Mieczysława Orłowicza w 1881 oraz jego śmierci w 1959 roku.

Na rewersie znajdują się daty 1952-1982 i napis:

**XXX LAT KOMISJI TURYSTYKI PIESEJ POLSKIE
TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO KRAJOZNAWCZE**

Medal wykonano w Mennicy Warszawskiej według projektu Włodzimierza Majdewicza w dwóch wersjach: jedna w kolorze tombaku patynowanego, druga wersja medalu była srebrzona. Medale przyznawała Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK z własnej inicjatywy lub na wnioski jednostek terenowych. Medale XXX-lecia KTP ZG PTTK uroczystie wręczano wraz z dyplomami osobom zasłużonym dla

popularyzacji i rozwoju turystyki pieszej. Pewną ilość medali przeznaczono dla kolekcjonerów.

Podobnie jak w roku 1977, wydanie tego medalu przez Mennicę Warszawską było możliwe dzięki zaangażowaniu i staraniom Władysława Gwardysa.

Po dwudziestu latach, w 2002 roku w ramach obchodów 50-tej rocznicy powołania KTP ZG PTTK wydano trzeci pamiątkowy medal. Na awersie medalu znajduje się portret Oskara Kolberga wraz z rokiem jego urodzin 1814 i rokiem śmierci 1890. W ten sposób uczczono pamięć twórcy polskiej etnografii muzycznej, który w ciągu 50 lat wędrował po całym kraju, dokonując zapisów zasłyszanych melodii ludowych i notatek dotyczących życia i obyczajów ludu.

Na rewersie umieszczono daty 1952-2002 na tle liścia dębu oraz Odznakę Turystyki Pieszej. W części tekstowej od góry znajduje się napis:

50 LAT KOMISJI TURYSTYKI PIESZEJ,

na dole:

**POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO
KRAJOZNAWCZE.**

Medal wybito w nakładzie 100 egzemplarzy połączanych przeznaczonych do wręczenia wraz z dyplomami

osobom szczególnie zasłużonym dla popularyzacji turystyki pieszej organizowanej w ramach PTTK. Wykonano go według projektu Włodzimierza Majdewicza. Niestety z

niewyjaśnionych przyczyn technicznych wizerunek Oskara Kolberga na awersie zdecydowanie odbiega od przedstawionego przez autora na projekcie medalu.

Sponsorem medali pamiątkowych wydanych z okazji 50-lecia KTP ZG PTTK był Oddział PTTK w Kaliszu. Pierwsze sześć medali wręczono uroczystie

21 września 2002 roku w trakcie 45. Ogólnopolskiego Zlotu Przewodników Turystyki Pieszej w Kaliszu.

Jesienią 30 listopada 2002 roku w siedzibie ZG PTTK odbyła się uroczysta Sesja Jubileuszowa z udziałem Władz Towarzystwa i zasłużonych przedstawicieli kadry turystyki pieszej. W trakcie tego spotkania zaproszonym weteranom wręczono pamiątkowe medale i okolicznościowe dyplomy. Medale i dyplomy otrzymały również wyróżniające się szczególną aktywnością w popularyzacji turystyki pieszej ogniwa terenowe.

Czwarty medal pamiątkowy związany z historią turystyki pieszej wydany został w 2007 roku z okazji 55. rocznicy powołania Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Na awersie w górnej części medalu półkoliście biegnie napis:

**POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO
KRAJOZNAWCZE.**

W centralnej części umieszczono grupę maszerujących turystów, poniżej dwa rozwinięte proporce z datami 1952 – 2007 przedzielone odznaką Przodownika Turystyki Pieszej. W dolnej części dominuje duża cyfra 55 pod nią półkolista, odnoszący się do niej napis **LAT KOMISJI TURYSTYKI PIESZEJ**. Na awersie całą płaszczyznę medalu wypełniła wierna kopia znaku organizacyjnego PTTK.

Medal wybito w miedzi patynowanej według projektu Włodzimierza Majdewicza, w nakładzie 100 egzemplarzy.

Trzydzieści medali wręczono uroczystie ze specjalnymi dyplomami w dniu 11 stycznia 2008 roku w trakcie sesji historycznej poświęconej 55-leciu Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK.

Sesja z udziałem licznych weteranów turystyki pieszej i władz Towarzystwa odbyła się w siedzibie ZG PTTK w Warszawie. Pewna ilość medali podobnie jak poprzednio powędrowała do zasłużonych działaczy i szczególnie aktywnych Komisji i Klubów na terenie całej Polski. Sponsorem i dystrybutorem medalu był Oddział PTTK w Szamotułach.

W ramach przygotowań do przypadających w 2012 roku obchodów 60-lecia powołania Komisji Turystyki Pieszej

Zarządu Głównego PTTK nawiązując do tradycji poprzednich jubileuszy postanowiono wydać kolejny, piąty już w historii turystyki pieszej medal pamiątkowy.

Na awersie przedstawiono umieszczoną centralnie Odznakę Turystyki Pieszej niesioną przez dwoje turystów w strojach nawiązujących do tych, które nosili turyści piesi w połowie XX wieku. Powyżej Odznaki Turystyki Pieszej i sylwetek turystów, wzdłuż górnej krawędzi medalu biegnie półkolem napis:

**POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO
KRAJOZNAWCZE.**

Poniżej znalazł się napis:

60 LAT KOMISJI TURYSTYKI PIESZEJ.

Na rewersie, w połowie medalowego krążka, pomiędzy położonymi na szerokiej wstędze dużymi cyframi 1952 – 2012 widnieje odznaka funkcyjna Przodownika Turystyki Pieszej.

Wyżej poziomy napis:

**60 LAT USTANOWIENIA ODZNAKI TURYSTYKI
PIESZEJ.**

W dolnej części krążka pod odznaką umieszczono również poziomy napis:

**60 LAT POWOŁANIA FUNKCJI PRZODOWNIKA
TURYSTYKI PIESZEJ.**

Medal według projektu
Włodzimierza Majdewicza
wykonany został ze stopu metali

podobnego do oksydowanego
mosiądzu. Podobnie jak ten

poprzedni z 2007 roku wyemitował we współpracy z KTP ZG PTTK Oddział PTTK w Szamotułach.

Medale 60-lecia Komisji Turystyki Pieszej przeznaczone są dla działaczy PTTK, którzy przez dziesiątki lat organizowali rajdy i wycieczki piesze, propagowali zdobywanie Odznak Turystyki Pieszej i popularyzowali krajoznawcze piesze wędrowanie. Medal pamiątkowy otrzymają również te terenowe Komisje, Kluby i Zespoły Przodowników Turystyki Pieszej, których działania miały istotny wpływ na obraz współczesnej polskiej turystyki pieszej.

W minionych sześćdziesięciu latach pojawiały się medale pamiątkowe wydawane staraniem komórek terenowych PTTK w nawiązaniu do podejmowanych przez Komisję Turystyki Pieszej ZG PTTK działań popularyzujących postacie i rocznice historyczne. Medale te towarzyszyły ogólnopolskim akcjom imprez pieszych popularyzujących tematykę historyczną, Walnym Zjazdom PTTK i innym ważnym w życiu naszego Towarzystwa wydarzeniom.

Należy nadmienić, że w tej działalności przodowały Oddziały PTTK: Miejski im. Wiktora Krawczyka w Warce i Oddział Stołeczny im. Aleksandra Janowskiego w Warszawie.

Większość tych medali znajduje się w zbiorach Muzeum Sztuki Medalierskiej we Wrocławiu. Znajdują się one również w wielu zbiorach i kolekcjach prywatnych, są pieczętowane przechowywane w kolekcjonerskich szufladach naszych działaczy. Warto się również nimi zainteresować.

Jednak tym razem proponuję skoncentrować uwagę na tych pięciu opisanych wyżej medalach, które poświęcono Komisji Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK. W tych pięciu krążkach metalu zakłęto sześćdziesiąt lat różnorodnych działań służących popularyzacji pieszego krajoznawczego wędrowania.